

**SPREMINJANJE ŠTEVILA
PREBIVALCEV V MESTU CELJE
PO OSAMOSVOJITVI SLOVENIJE**

raziskovalna naloga

avtorja:

Luka Maček, 8.a

Hugo Kostanjevec, 8.a

Mentor: Sandi Šarman, prof. zgod. in geogr.

OŠ Hudinja

Celje, marec 2019

**SPREMINJANJE ŠTEVILA
PREBIVALCEV V MESTU CELJE
PO OSAMOSVOJITVI SLOVENIJE**

raziskovalna naloga

avtorja:

Luka Maček, 8.a

Hugo Kostanjevec, 8.a

Mentor: Sandi Šarman, prof. zgod. in geogr.

OŠ Hudinja

Celje, marec 2019

KAZALO

	stran:
Povzetek	4
1. UVOD	5
1.1. Namen raziskovalne naloge	5
1.2. Hipoteze	5
1.3. Metode dela	5
2. TEORETIČNI DEL	7
2.1. Mesto Celje-lega in prebivalstvo	7
2.2. Razlaga uporabljenih pojmov	10
2.3. Uporabljeni podatki	12
3. OSREDNJI DEL	13
3.1. Spreminjanje števila prebivalcev v mestu Celje med letoma 1991 in 2018	13
3.2. Naravni prirast prebivalstva v mestu Celje	15
3.3. Selitveni prirast prebivalstva v mestu Celje	17
3.4. Primerjava z drugimi slovenskimi mesti	18
3.5. Število prebivalcev v Mestnih četrtih in Krajevnih skupnostih Mestne občine Celje	21
3.6. Vzroki za upad števila prebivalcev v mestu Celje	25
4. ZAKLJUČEK	31
5. SEZNAM TABEL, GRAFIKONOV, SLIK IN KART	32
6. VIRI IN LITERATURA	33

POVZETEK

»Ali je Celje po številu prebivalcev še tretje največje mesto v Sloveniji?« je bilo vprašanje, ki naju je vzpodbudilo k raziskovanju. Po nekaj mesecih dela lahko ugotoviva, da je po številu prebivalcev leta 2018 Celje še bilo večje od Kranja (Celje ima 37959 prebivalcev, Kranj pa 37313), da pa se to lahko že v kratkem spremeni. Število prebivalcev je v Celju po letu 1991 namreč upadlo za več kot 4000, medtem ko je v Kranju celo malenkost naraslo.

Upad števila prebivalcev v Celju je posledica predvsem povečanega odseljevanja iz mesta. Med letoma 1996 in 2012 je imelo mesto Celje prav v vseh letih negativen selitveni prirast.

Nedvomno je za obdobje po letu 2000 tudi za Celje značilen proces suburbanizacije. Ta proces je značilen tudi za druga slovenska mesta, a v Celju je bil upad števila prebivalcev vendarle večji kot v drugih, po številu prebivalcev primerljivih mestih (Kranj, Velenje, Koper).

Po dosegljivih podatkih sta poleg samega procesa suburbanizacije k upadu števila prebivalcev v Celju največ prispevala še pomanjkanje delovnih mest v Celju (vedno več Celjanov si službo najde izven Celja) in pomanjkanje stanovanj v mestu, saj se dejansko v mestu že vsaj desetletje ni gradilo večjega števila novih stanovanj.

1. UVOD

1.1. NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE

Ko so v mesecu oktobru in novembru 2018 potekala predvolilna soočenja kandidatov za župana Mestne občine Celje, je bila pogosta tema tudi vprašanje ali je Celje (še) tretje največje mesto v Sloveniji. Kandidati so uporabljali različne podatke in pri tem pogosto mešali med občino Celje in mestom Celje. To naju je vzpodbudilo, da poiščeva natančne podatke o številu prebivalcev v Celju in raziščeva, kako se je to število skozi leta spreminjalo.

Osnovni namen raziskovalne naloge je bil ugotoviti, ali je število prebivalcev v Celju po osamosvojitvi naraščalo ali upadalo. Seveda naju je zanimalo tudi kako na to vplivata naravno gibanje števila prebivalstva (rojstva in smrti) ter selitveno gibanje števila prebivalstva (priseljenci in odseljenci). Zanimali so naju tudi vzroki, ki so povzročili spremembe v številu prebivalcev.

Na koncu sva želela ugotoviti tudi kakšne so razlike znotraj Celja, med različnimi mestnimi četrti in primerjati rast števila prebivalcev v Celju z drugimi, primerljivimi mesti v Sloveniji.

1.2. HIPOTEZE

Pred začetkom raziskovalnega dela sva postavila naslednje hipoteze:

1. Število prebivalcev v Celju po letu 1991 upada.
2. Upad števila prebivalcev je predvsem posledica negativnega naravnega prirasta.
3. Upad števila prebivalstva je posledica pomanjkanja stanovanj in delovnih mest v Celju.
4. Število prebivalcev v nekaterih mestnih četrtih upada, v drugih pa narašča.
5. Tudi v drugih primerljivih mestih (Kranj, Koper in Velenje) število prebivalcev upada.

1.3. METODE DELA

Pri izdelavi najine raziskovalne naloge sva uporabila naslednje metode dela:

1. Iskanje in uporaba virov in literature.

V knjižnici in na internetu sva poiskala literaturo, s katero sva definirala obravnavane pojme. V pomoč so nama bile različne enciklopedije in leksikoni, pa tudi nekaj raziskovalnih nalog, ki so v preteklosti obravnavale podobno tematiko.

2. Statistična obdelava podatkov.

Vse uporabljene podatke sva dobila na spletni strani Statističnega urada Republike Slovenije(SURS). Ker pa nekateri podatki niso javno objavljeni sva vzpostavila stik z zaposlenimi na SURS-u, ki so nama prijazno posredovali vse podatke, ki jih imajo na razpolago. Na osnovi teh virov sva izdelala tabele in grafikone.

3. Kartiranje.

Podatke o mestnih četrtih in krajevnih skupnostih sva ponazorila še z metodo kartiranja. Karto mestnih četrti in krajevnih skupnosti v MO Celje sva pobarvala tako, da sva prikazala spreminjanje števila prebivalcev v njih med letoma 2002 in 2018 ter 2010 in 2018.

4. Intervju.

Da bi preverila, kako je na spreminjanje števila prebivalcev v Celju vplivala gradnja stanovanj v mestu, sva izvedla intervju z direktorjem celjske družbe Nepremičnine Celje d.o.o, gospodom Primožem Brvarjem.

Slika 1: Intervju s Primožem Brvarjem, direktorjem družbe Nepremičnine Celje d.o.o.

2. TEORETIČNI DEL

2.1. MESTO CELJE- LEGA IN PREBIVALSTVO

Celje je mesto in sedež istoimenske mestne občine v Republiki Sloveniji, ki leži ob sotočju rek Savinje in Voglajne v Spodnji Savinjski dolini. Srednja nadmorska višina mesta je 238 m. Z 38.079 prebivalci leta 2017 je tretje največje slovensko mesto. Največja znamenitost je stari Celjski grad, ki se prvič omenja leta 1322 in je bil sedež Celjskih grofov, najvplivnejše plemiške rodbine na Slovenskem. (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Celje>).

Slika 2: Lega Celja v Celjski kotlini

Vir: <https://www.bergfex.si/sommer/celje/panorama/>

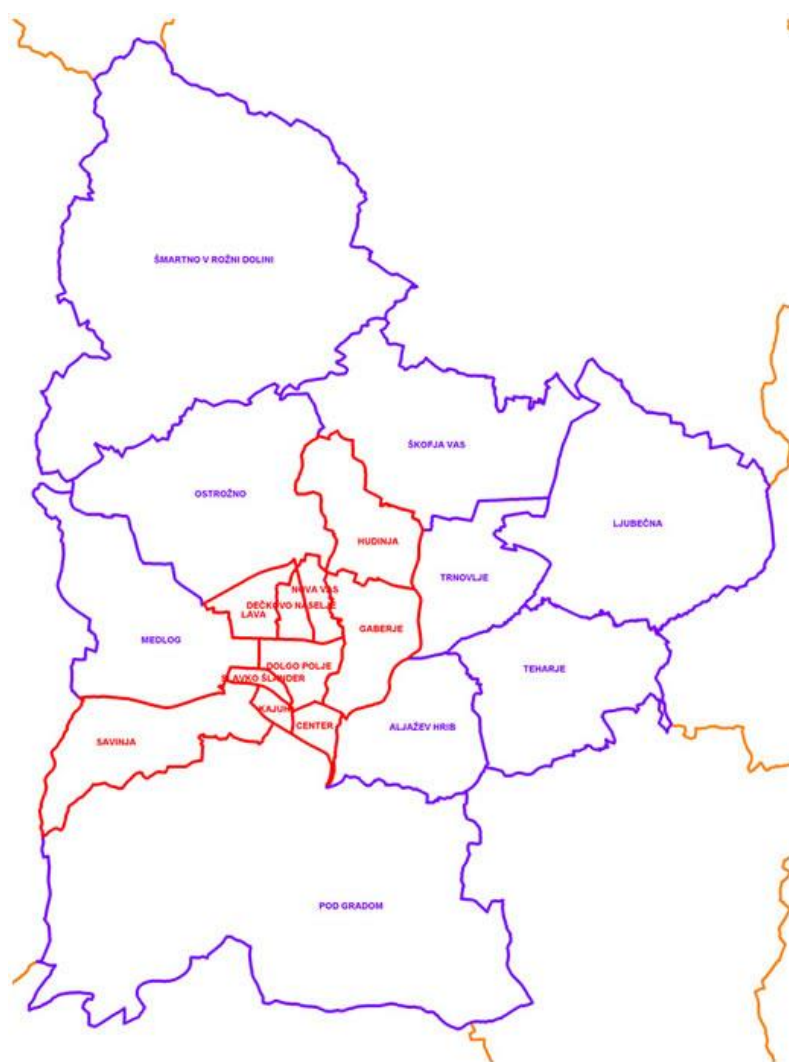
Mesto Celje ima 10 mestnih četrti:

- Center (staro mestno jedro)
- Dečkovo naselje
- Dolgo polje
- Gaberje
- Hudinja

- Karel Destovnik Kajuh
- Lava
- Nova vas
- Savinja
- Slavko Šlander

Poleg naštetih mestnih četrti pa k Mestni občini Celje pripada še 9 krajevnih skupnosti.

Karta 1: Mestne četrti (rdeče) in krajevne skupnosti (vijolične) v Mestni občini Celje

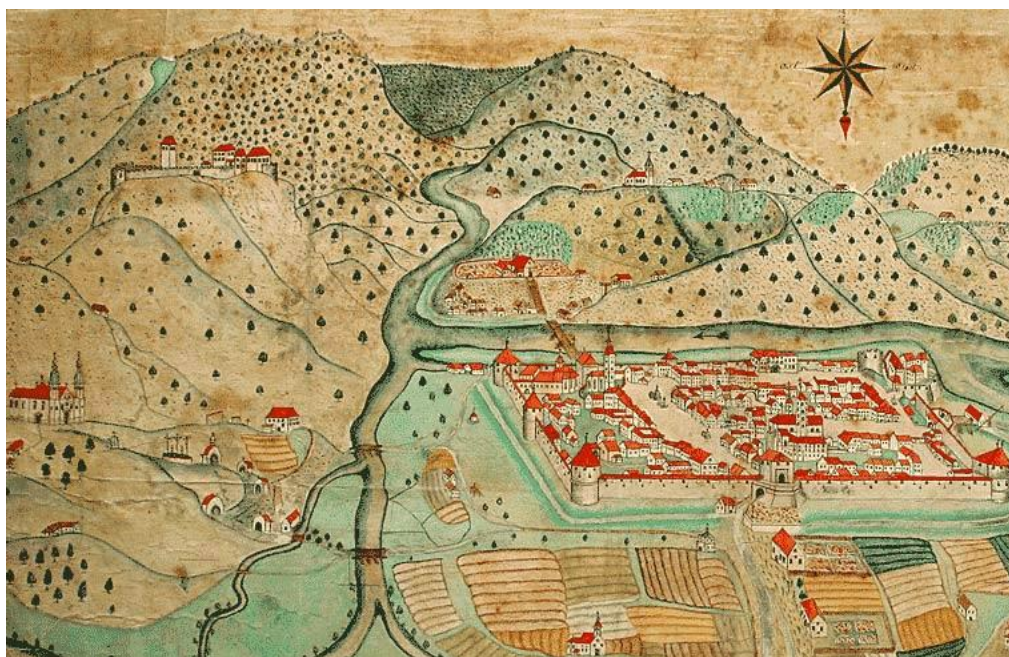

Vir: <https://moc.celje.si/krajeвне-skupnosti-in-mestne-cetrti>

Prva naselbina na območju današnjega Celja se je pojavila v času halštatske kulture. Za časa Keltov in starogrških zgodovinarjev je bil kraj znan kot *Keleja* (tudi *Keleia*). Leta 15 pr. n. št. so naselbino osvojili Rimljani in jo poimenovali *Celeia* (*Civitas Celeia*). Mestne pravice je pod imenom *municipium Claudia Celeia* dobilo leta 45, med vladavino rimskega cesarja Klavdija (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Celje>).

V času velikih selitev v 5. in 6. stoletju je bilo mesto porušeno. V zgodnjem srednjem veku so ga obnovili. Mestne pravice je Celje dobilo 11. aprila 1451, z ukazom Celjskega grofa Friderika II. Po izumrtju Celjskih grofov so mesto prevzeli Habsburžani. Začelo se je hitro razvijati v obrtniško in trgovsko središče. Leta 1473 so zgradili mestno obzidje in trdnjavski jarek. Z obzidjem se je ubranilo pred Turki, ob velikem slovenskem kmečkem uporu leta 1515 pred kmeti, ki so zavzeli Stari grad. V tem času je imelo Celje okrog 1000 prebivalcev (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Celje>).

Slika 3: Celje leta 1750

Vir: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Celje>

Do 19. stoletja je število prebivalcev le počasi naraščalo. V prvi polovici 19. stoletja je bilo Celje med južnoštajerskimi mesti na tretjem mestu, leta 1834 je imelo 1511 prebivalcev. Največ je bilo Slovencev. Nekaj je bilo nemških naseljencev iz Avstrije in deloma iz Nemčije. V istem času je imel Maribor 1834, Ptuj pa 1630 prebivalcev (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Celje>).

Število prebivalcev najbolj naraste v 20. stoletju. Leta 1900 je v Celju živel 6743 prebivalcev, ob koncu stoletja pa že več kot 40 000 prebivalcev. Hitra rast je bila posledica močne industrializacije in priseljevanja v mesto (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Celje>).

2.2. RAZLAGA OBRAVNAVANIH POJMOV

Število prebivalcev v neki pokrajini (mestu, državi,...) se neprestano spreminja. Spreminjanje števila prebivalcev je posledica naravnega in selitvenega gibanja prebivalstva.

Naravno gibanje prebivalstva

Rodnost ali nataliteta ponazarja število živorojenih otrok na tisoč prebivalcev določenega območja v enem letu. Izražamo jo promilih (Senegačnik,2004).

Posamezni kontinenti, države in celo pokrajine znotraj držav se glede na rodnost precej razlikujejo. To je posledica različnih bioloških, gospodarskih in kulturnih dejavnikov. Med biološkimi dejavniki je pomemben delež ženskega prebivalstva v starosti od 15 do 45 let, ko je verjetnost rojevanja največja. Veliko vlogo ima stopnja gospodarske razvitosti ter različni kulturni dejavniki ,kot so načrtovanje družine, vera in tradicija. V gospodarsko razvitih okoljih so ženske zaposlene in dobro izobražene, mladi pari pa si prizadevajo za čim višji standard in uveljavitev v družbi. Zato večinoma prevladujejo majhne družine. V manj razvitih tradicionalnih družbah pa so še vedno v večini velike družine (Senegačnik, 2004).

Smrtnost ali mortaliteta ponazarja število umrlih na 1000 prebivalcev določenega območja v enem letu. Številne dejavnike, ki vplivajo nanjo, smo spoznali že pri rodnosti. Umrljivost v po svetu se je po drugi svetovni vojni zaradi izboljšanih zdravstvenih razmer in napredka medicine močno zmanjšala. Kljub temu ostajajo velike razlike med gospodarsko razvitimi državami z urejeno zdravstveno službo in najrevnejšimi državami kjer urejene zdravstvene službe skoraj ni, prebivalstvo pa se sooča s slabimi higienskimi razmerami in lakoto. Zato je umrljivost pri prvih nizka, pri drugih pa visoka (Senegačnik, 2004).

Naravni prirast prebivalstva ponazarja razliko med rodnostjo in umrljivostjo oziroma med številom živorojenih otrok in številom umrlih na 1000 prebivalcev določenega območja v enem letu (Senegačnik, 2004).

Selitveno gibanje prebivalstva

Spreminjanje stalnega bivališča imenujemo **selitev** ali **migracija**. Pri tem ločimo **odseljevanje ali emigracijo** in **priseljivanje ali imigracijo**. Ko ljudje zapustijo prvotni kraj bivanja, so emigranti, ko pa se priselijo v novi kraj bivanja, so imigranti. Razlika med priseljivanjem in odseljivanjem je **migracijski saldo ali selitveni prirast**. V krajih ali državah priseljivanja je pozitiven, v krajih ali državah odseljivanja pa negativen (Senegačnik, 2004).

Vzroki za selitve so različni in se od države do države tudi razlikujejo. V Sloveniji se danes ljudje selijo predvsem zaradi osebnih in ekonomskih razlogov (npr. sprememba bivališča zaradi poroke, izgraditev nove hiše, sprememba zaposlitve). (Senegačnik, 2004).

Vrste selitev

Notranje selitve potekajo med različnimi kraji ali pokrajinami znotraj iste države, zunanje ali meddržavne selitve pa med različnimi državami. Selitve med republikami nekdanje Jugoslavije, ko se je v Slovenijo priseljevala delovna sila iz drugih republik, so bile v čase enotne države še notranje, po razpadu skupne države pa že sodijo med zunanje (Senegačnik, 2004).

Posebna oblika **zunanjih selitev** so čezmorske selitve, ki potekajo med kontinenti. Na nekaterih kontinentih prevladuje priseljevanje (Severna Amerika, Evropa, Avstralija), na drugih pa odseljevanje (Afrika, Azija, Latinska Amerika). Vloga posameznih kontinentov se je pri tem v preteklosti spreminjala. Evropa je imela do dvajsetega stoletja zaradi odseljevanja v ZDA negativen migracijski salto, danes pa ima pozitivnega. Sestava priseljencev z različnih kontinentov se lahko v daljšem časovnem obdobju precej spremeni. Lep primer za to so ZDA, kjer so najprej prevladovali priseljenci iz Evrope, danes pa iz drugih kontinentov (Senegačnik, 2004).

Glede na čas ločimo **začasne in stalne selitve**. Med začasne selitve sodijo selitve delavcev na začasno delo v tujino. Takšnim migrantom pravimo zdomci. V tujini delajo več let potem pa pridejo domov. Če gredo na delo le za sezonska opravila (npr. dela v gradbeništvu, turizmu, kmetijstvu), govorimo o sezonskih selitvah. Posebna oblika začasnih selitev je dnevna migracija. Pri njej gre za vsakdanje odhajanje delavcev iz kraja bivanja v kraj zaposlitve in nazaj. Med dnevne migrante lahko poleg delavcev prištejemo tudi študente in dijake, ki se vsak dan vozijo v drug kraj na šolanje. Stalne selitve so tiste, pri katerih se ljudje izselijo za stalno. Ljudje, ki v nasprotju z zdomci za vedno spremenijo kraj bivanja in se naselijo v novem okolju, so izseljenci (Senegačnik, 2004).

1.3. UPORABLJENI PODATKI

Za najino raziskovalno nalogo sva potrebovala predvsem statistične podatke o številu prebivalcev, ki jih v Sloveniji zbira Statistični urad Republike Slovenije (SURS). Največ podatkov sva dobila na njihovi spletni strani ozirom aplikaciji SI-STAT. Ker pa nekateri podatki niso javno dostopni, sva za njih zaprosila preko elektronske pošte. Prijazno so nama jih posredovali, za kar se jim na tem mestu tudi zahvaljujema.

Podatki o številu prebivalcev so dostopni za vsa leta, od 1991 do 2017. Vendar pa je treba poudariti, da je pri zbiranju podatkov na SURS-u leta 2008 prišlo do metodološke spremembe. Do leta 2007 so namreč med prebivalce naselja šteli vse, ki so imeli slovensko državljanstvo in stalno bivališče v naselju. Po letu 2008 pa med prebivalce naselja štejejo vse, ne glede na državljanstvo, s prijavljenim stalnim bivališčem v naselju, ki v Sloveniji bivajo ali imajo namen prebivati eno leto ali več in niso začasno odsotni iz Slovenije eno leto ali več (<https://www.stat.si/statweb/File/DocSysFile/7808>).

Posledica takšne metodološke spremembe je navidezna, a občutna rast števila prebivalcev v naseljih.

2. OSREDNJI DEL

3.1. SPREMINJANJE ŠTEVILA PREBIVALCEV V MESTU CELJE MED LETOMA 1991 IN 2018

Zaradi industrializacije in urbanizacije je v drugi polovici 20. stoletja število prebivalcev v slovenskih mestih močno naraščalo. Tako se je v mestu Celje med letoma 1953 in 1991 število prebivalcev več kot podvojilo. Leta 1953 je v Celju živel 19875 prebivalcev, leta 1991 pa že 42155 prebivalcev (Slapnik, 2004).

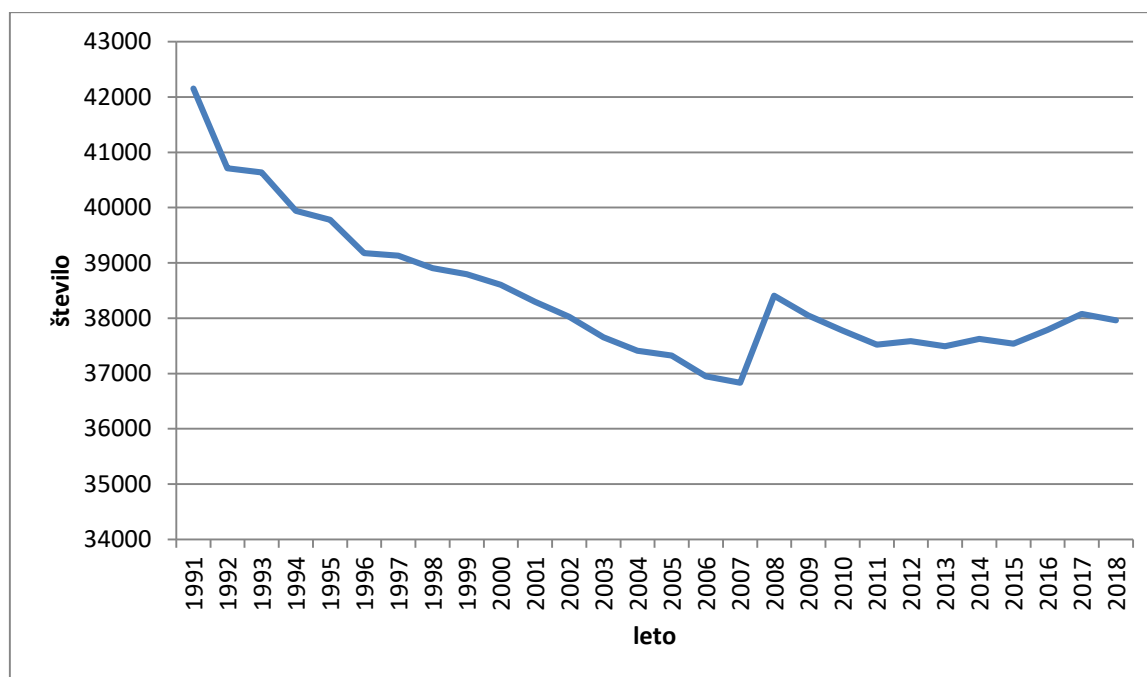
Število prebivalcev v mestu Celje po letu 1991 je prikazano v spodnji tabeli in grafikonu.

Tabela 1: Število prebivalcev v mestu Celje med letoma 1991 in 2018

Leto:	Število prebivalcev	Leto:	Število prebivalcev:
1991	42155	2005	37322
1992	40710	2006	36950
1993	40635	2007	36831
1994	39942	2008	38408
1995	39782	2009	38047
1996	39176	2010	37777
1997	39130	2011	37520
1998	38904	2012	37584
1999	38797	2013	37490
2000	38606	2014	37628
2001	38298	2015	37540
2002	38026	2016	37787
2003	37653	2017	38079
2004	37414	2018	37959

Vir podatkov: <https://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp> https://www.stat.si/doc/letopis/1991/1991_35.pdf

Grafikon 1: Število prebivalcev v mestu Celje med letoma 1991 in 2018

Kot vidimo iz grafikona, je število prebivalcev v mestu Celje po letu 1991 precej upadlo. Navidezni porast med letoma 2007 in 2008 je res le navidezen in je posledica spremembe v metodologiji štetja, kar sva pojasnila že v prejšnjem poglavju. Dejstvo je da se je število prebivalcev mesta Celje zmanjšalo iz več kot 42000 leta 1991 na manj kot 38000 leta 2018. Največji upad števila prebivalcev je bil med letoma 1991 in 2007, po letu 2008 pa število prebivalcev v Celju stagnira. Glede na te podatke lahko potrdiva najino prvo hipotezo, saj sva upad števila prebivalcev v mestu Celje tudi predvidevala.

Zmanjševanje števila prebivalcev v mestu je zagotovo posledica suburbanizacije. To je proces selitev prebivalstva iz osrednjih delov mest v predmestja in širša območja mestne regije (Brodej, 2016). Po osamosvojitvi Slovenije je precejšen delež meščanov Celja svoje novo bivališče poiskalo na obrobju mesta. Vzroki za to so različni, prevladuje pa želja po življenju v mirnejšem okolju, lastni hiši, stran od glavnih prometnic.

3.2. NARAVNI PRIRAST PREBIVALSTVA V MESTU CELJE

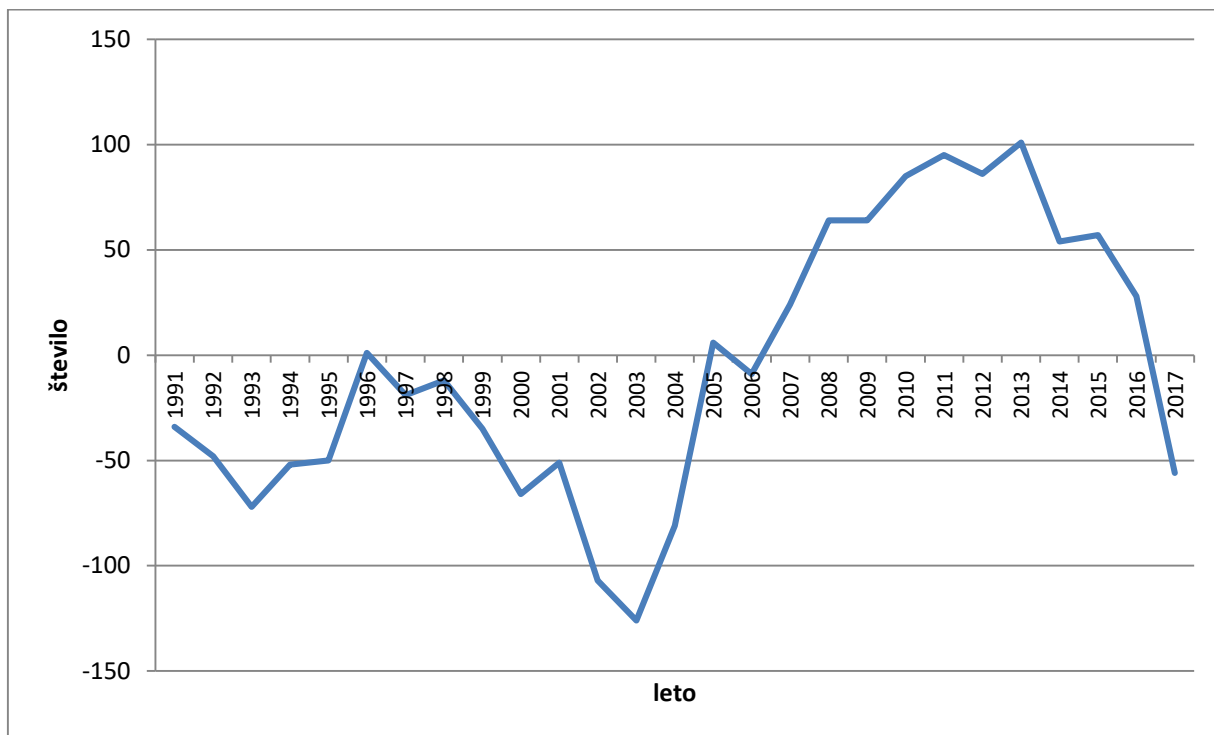
Na spreminjanje števila prebivalcev v Celju je zagotovo precej vplival naravni prirast prebivalstva, torej razlika med številom živorojenih in umrlih. Podatki za obdobje med letoma 1991 in 2017 so prikazani v spodnji tabeli in grafikonu.

Tabela 2: Rodnost, smrtnost in naravni prirast v Celju med letoma 1991 in 2017

Leto	Število živorojenih	Število umrlih	Naravni prirast
1991	372	406	-34
1992	358	406	-48
1993	348	420	-72
1994	352	404	-52
1995	319	369	-50
1996	334	333	1
1997	322	341	-19
1998	352	364	-12
1999	328	363	-35
2000	307	373	-66
2001	301	352	-51
2002	279	386	-107
2003	287	413	-126
2004	332	413	-81
2005	347	341	6
2006	351	360	-9
2007	383	359	24
2008	394	330	64
2009	400	336	64
2010	412	327	85
2011	406	311	95
2012	415	329	86
2013	408	307	101
2014	398	344	54
2015	388	331	57
2016	357	329	28
2017	318	374	-56

Vir podatkov: <https://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>

Grafikon 2: Naravni prirast prebivalstva v Celju med letoma 1991 in 2017

Kot vidimo iz grafikona, se je v obravnavanem obdobju naravni prirast prebivalstva v Celju močno spreminjal. Do leta 2005 je bil večinoma negativen in je leta 2003 dosegel kar -126. Po letu 2005 je bil naravni prirast večinoma pozitiven. Leta 2013 je dosegel svojo najvišjo točko, ko se je rodilo 100 prebivalcev več kot jih je umrlo.

Kljub pozitivnemu naravnemu prirastu po letu 2005 pa število prebivalcev v Celju ni naraščalo. Zato naju je zanimalo kakšen vpliv imajo selitve.

3.3. SELITVENI PRIRAST PREBIVALSTVA V MESTU CELJE

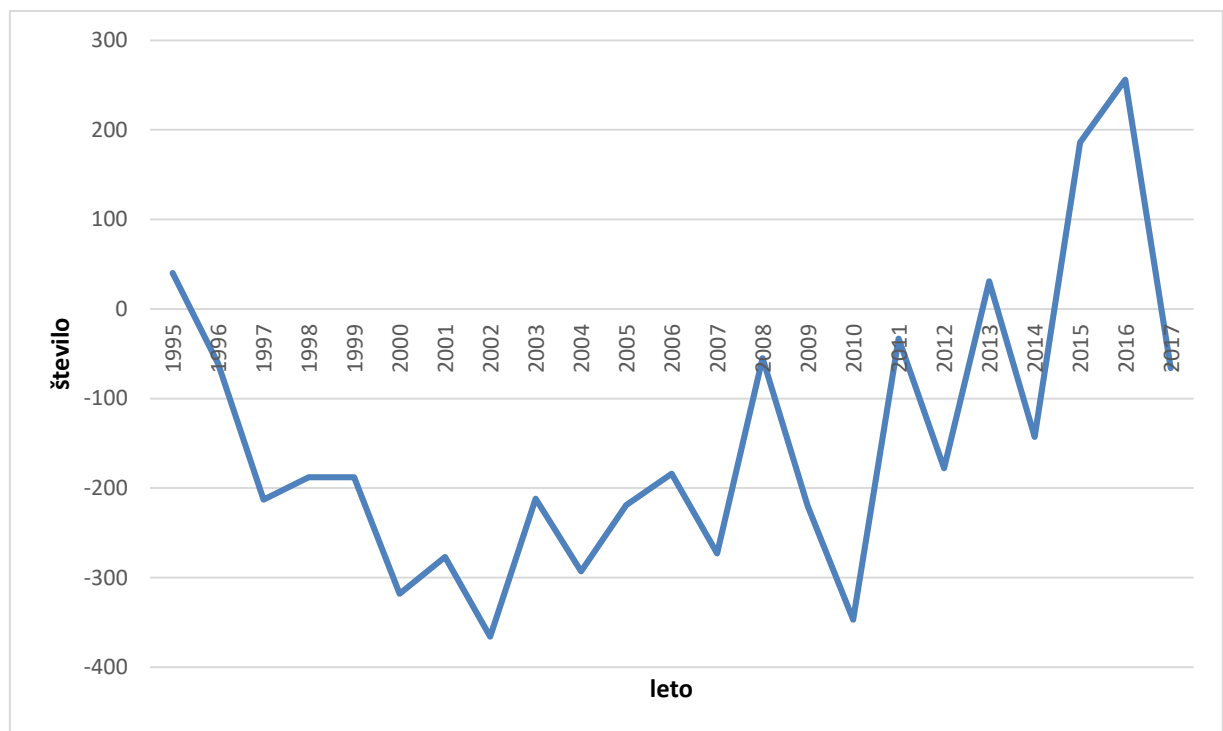
Natančne podatke o številu priseljenih in številu odseljenih za naselja zbira SURS šele po letu 1995. Prikazani so v spodnji tabeli in grafikonu

Tabela 3: Število priseljenih, odseljenih in selitveni prirast v mestu Celje med letoma 1995 in 2017

Leto	Število priseljenih	Število odseljenih	Selitveni prirast
1995	515	475	40
1996	488	549	-61
1997	453	666	-213
1998	425	613	-188
1999	416	604	-188
2000	332	650	-318
2001	389	666	-277
2002	432	798	-366
2003	365	577	-212
2004	426	719	-293
2005	483	702	-219
2006	587	771	-184
2007	536	809	-273
2008	2745	2800	-55
2009	2587	2807	-220
2010	2365	2712	-347
2011	2369	2402	-33
2012	2478	2657	-178
2013	2554	2523	31
2014	2431	2574	-143
2015	2527	2341	186
2016	2725	2469	256
2017	2713	2787	-66

Vir podatkov: https://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/55_arhiv/35_stevilo_preb_arhiv/35_stevilo_preb_arhiv.asp

Grafikon 3: Selitveni prirast prebivalstva v Celju med letoma 1995 in 2017

Večino let v obravnavanem obdobju je bil selitveni prirast v Celju negativen. Zanimivo je, da se številke med leti zelo razlikujejo. Tako se je na primer leta 2016 v Celje priselilo kar 256 ljudi več kot se jih je odselilo, le dve leti pred tem pa je bil selitveni prirast negativen (-143). Kateri dejavniki vplivajo na takšne razlike med leti bi bilo potrebno še raziskati. V vsakem primeru pa lahko ugotovimo da je vsaj do leta 2012 negativen selitveni prirast odločilno vplival na upad števila prebivalcev v Celju. S tem pa sva ovrgla najino drugo hipotezo, saj sva pričakovala, da na upad števila prebivalcev v Celju najbolj vpliva negativen naravni prirast.

3.4. PRIMERJAVA Z DRUGIMI SLOVENSKIMI MESTI

Ker naju je zanimalo ali je podoben trend upadanja števila prebivalcev značilen tudi za druga slovenska mesta, sva poiskala podatke o številu prebivalcev v Kranju, Kopru in Velenju. Zakaj sva izbrala ravno ta mesta? Ljubljana in Maribor sta po številu prebivalcev toliko večji od Celja, da primerjava ni smiselna. S Celjem je najbolje primerjati Kranj, saj imata mesti skoraj enako število prebivalcev. Koper in Velenje sta sicer po številu prebivalcev nekoliko manjši, a je primerjava smiselna, saj sta podobno kot Celje regijski središči.

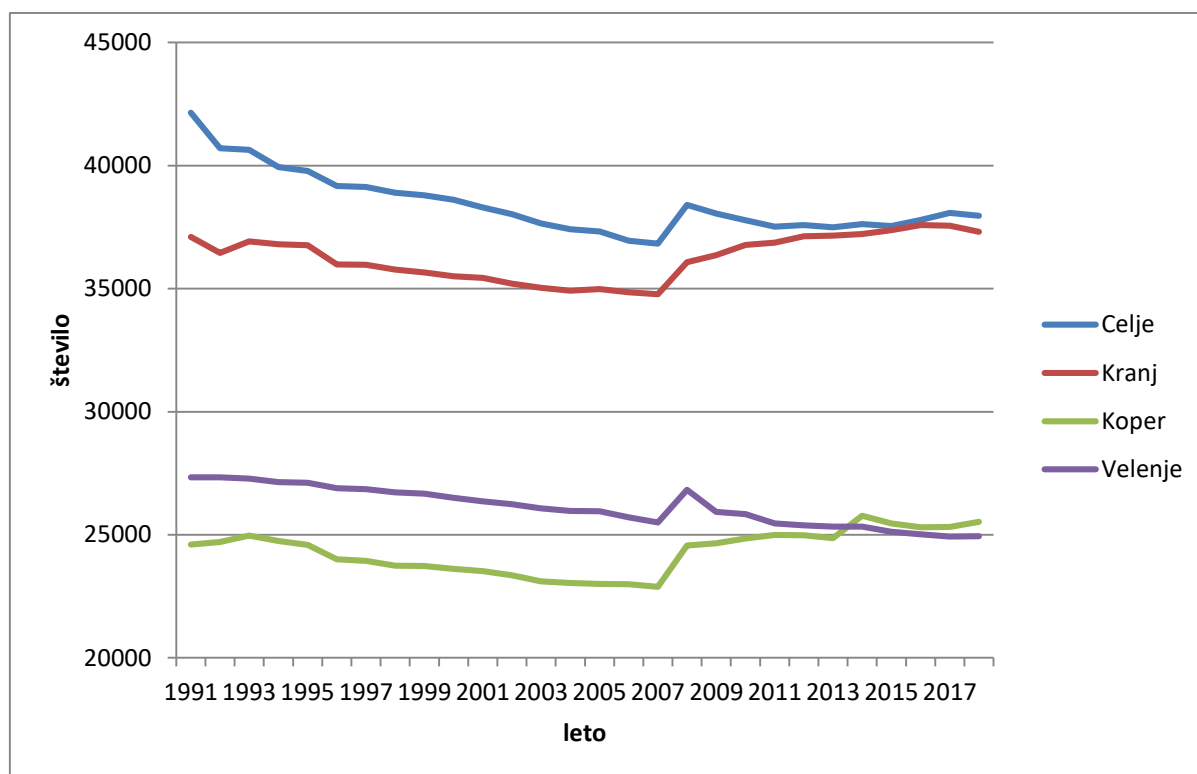
Podatki o številu prebivalcev za vsa 4 mesta so prikazani v spodnji tabeli in grafikonu.

Tabela 4:Število prebivalcev v mestih Celje, Kranj, Koper in Velenje med letoma 1991 in 2018

Leto	Celje	Kranj	Koper	Velenje
1991	42155	37109	24606	27341
1992	40710	36456	24704	27337
1993	40635	36927	24972	27278
1994	39942	36808	24746	27142
1995	39782	36770	24595	27113
1996	39176	35978	24004	26890
1997	39130	35973	23936	26847
1998	38904	35772	23746	26728
1999	38797	35663	23729	26674
2000	38606	35497	23618	26497
2001	38298	35444	23520	26353
2002	38026	35207	23358	26248
2003	37653	35040	23113	26068
2004	37414	34922	23040	25969
2005	37322	34980	23000	25956
2006	36950	34850	22988	25709
2007	36831	34772	22891	25499
2008	38408	36071	24568	26826
2009	38047	36357	24658	25935
2010	37777	36781	24854	25834
2011	37520	36874	24996	25456
2012	37584	37129	24979	25378
2013	37490	37151	24864	25333
2014	37628	37223	25775	25329
2015	37540	37373	25459	25122
2016	37787	37586	25306	25019
2017	38079	37553	25319	24923
2018	37959	37313	25521	24939

Vir podatkov: <https://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp> https://www.stat.si/doc/letopis/1991/1991_35.pdf

Grafikon 4:Število prebivalcev v mestih Celje, Kranj, Koper in Velenje med letoma 1991 in 2018

Kot vidimo iz zgornjega grafikona, velikih razlik med primerjanimi mesti do leta 2007 ni. V vseh štirih mestih je število prebivalcev počasi upadalo, res pa je, da je bil v Celju ta upad največji.

Tudi na tem grafikonu je opazna "stopnica" med letoma 2007 in 2008, ki je posledica že prej opisane metodološke spremembe na SURS-u.

Najbolj pa je zanimiva primerjava med mesti po letu 2008. Vidimo lahko da je v Kranju v tem obdobju število prebivalcev počasi naraščalo in leta 2015 je imel Kranj le še slabih 200 prebivalcev manj kot Celje. Prav tako lahko ugotovimo, da se je število prebivalcev v Celju v obravnavanem obdobju zmanjšalo za 4196, v Kranju pa je v istem obdobju celo naraslo za 204.

Podobno je tudi Koper v zadnjih letih po številu prebivalcev že prehitel Velenje.

Najina peta hipoteza, v kateri sva predvidevala, da število prebivalcev upada v vseh primerljivih slovenskih mestih, se je tako izkazala za napačno in jo morava ovreči. V Kranju in Kopru je število prebivalcev med letoma 1991 in 2018 naraslo.

3.5. ŠTEVILO PREBIVALCEV V MESTNIH ČETRTH IN KRAJEVNIH SKUPNOSTIH MESTNE OBČINE CELJE

Potem ko sva ugotovila, da je število prebivalcev v Celju po osamosvojitvi Slovenije upadlo, naju je zanimalo, kako je ta upad razporejen znotraj mesta. Mesto Celje je sestavljeno iz 10 mestnih četrti, okolico mesta pa tvori devet krajevnih skupnosti.

Iz Statističnega urada Republike Slovenije so nama posredovali podatke o številu prebivalcev v mestnih četrti in krajevnih skupnostih za leta 2002, 2010 in 2018. Izračunala sva indekse rasti in jih predstavila v spodnji tabeli.

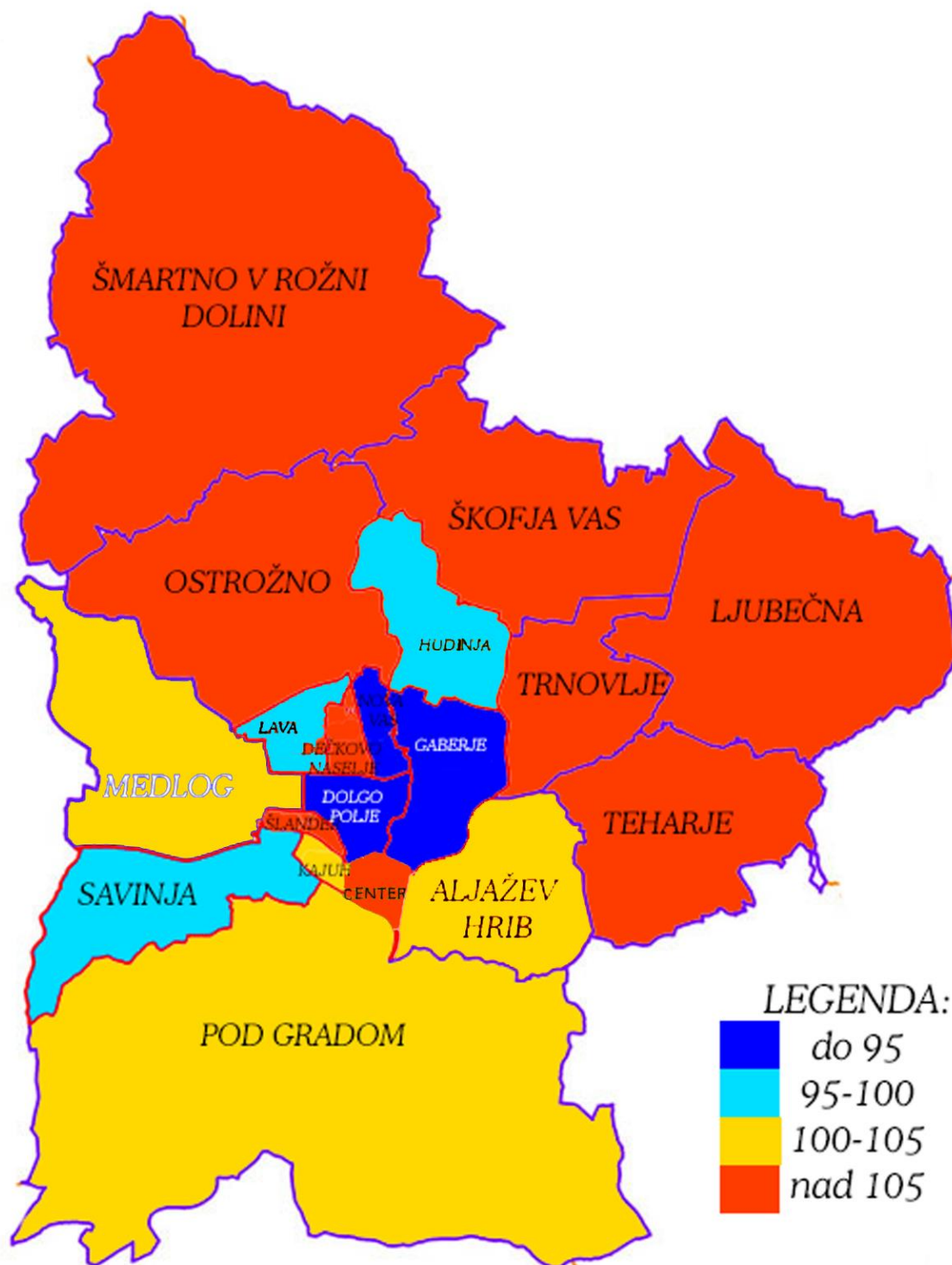
Tabela 5: Število prebivalcev v mestnih četrtih in krajevnih skupnostih MO Celje leta 2002, 2010 in 2018 ter indeksi rasti 2002/2018 in 2010/2018

Mestna četrt in KS	2002	2010	2018	indeks 2002/2018	indeks 2010/2018
Center	2900	2912	3063	105,6	105,2
Dečkovo naselje	3970	4279	4685	118,0	109,5
Dolgo polje	3085	2895	2899	94,0	100,1
Gaberje	3651	3325	3292	90,2	99,0
Hudinja	2960	3033	2864	96,8	94,4
Kajuh	2218	2234	2241	101,0	100,3
Lava	2643	2801	2578	97,5	92,0
Nova vas	4769	4307	4199	88,0	97,5
Savinja	1515	1481	1512	99,8	102,1
Slavko Šlander	2498	2660	2741	109,7	103,0
Aljažev hrib	2004	2137	2016	100,6	94,3
Ljubečna	1782	1955	2035	114,2	104,1
Medlog	1762	1672	1815	103,0	108,6
Ostrožno	3344	3547	3557	106,4	100,3
Pod gradom	2925	2979	3063	104,7	102,8
Škofja vas	2152	2274	2359	109,6	103,7
Šmartno v Rožni dolini	1897	2073	2044	107,7	98,6
Teharje	897	978	1040	115,9	106,3
Trnovlje	1109	1241	1374	123,9	110,7

Vir: SURS (poslano po elektronski pošti)

Na osnovi teh podatkov sva izdelala spodnji dve karti.

Karta 2: Indeks rasti prebivalstva v Mestnih četrtih in Krajevnih skupnostih MO Celje med letoma 2002 in 2018

Karta 3: Indeks rasti prebivalstva v Mestnih četrtih in Krajevnih skupnostih MO Celje med letoma 2010 in 2018

Kot lahko vidimo iz obeh kart spreminjanje števila prebivalcev znotraj MO Celje še zdaleč ni bilo enako. V mestnih četrtih je število prebivalcev večinoma upadlo. To še posebej velja za tiste mestne četrti, kjer je značilna gosta poselitev v blokovskih naseljih (Gaberje, Dolgo polje in Nova vas), v zadnjem obdobju pa Aljažev hrib, Lava in Hudinja. Nasprotno pa je v nekaterih mestnih četrtih število prebivalcev naraščalo. Za Dolgo polje sva pričakovala porast števila prebivalcev, saj je bilo v tej mestni četrti v zadnjih letih največ zgrajenih stanovanj, presenetil pa naju je porast števila prebivalcev v mestni četrti Center.

Zaradi že večkrat omenjene suburbanizacije sva tudi pričakovala, da bo število prebivalcev v krajevnih skupnostih naraščalo. V večini krajevnih skupnosti, ki ležijo severno od mesta je indeks rasti nad 105%. To še posebej velja za KS Trnovlje, Teharje, Ostrožno in Ljubečna. Te ugotovitve potrjujejo najino četrto hipotezo, saj sva predvidevala, da bo med krajevnimi skupnostmi in mestnimi četrtmi precejšnja razlika v spreminjanju števila prebivalcev.

3.6. VZROKI ZA UPAD ŠTEVILA PREBIVALCEV V MESTU CELJE

Po predstavljenih dejstvih sva se seveda vprašala, kakšni so bili vzroki, da je število prebivalcev v mestu Celje v zadnjih dvajsetih letih upadalo precej bolj kot v drugih primerljivih slovenskih mestih. Enega od vzrokov sva že omenila- proces suburbanizacije. Gre za preseljevanje ljudi iz mestnih središč na mestno obrobje, ki ponuja boljše življenjske razmere- manj hrupa in prometa, manj onesnažen zrak, več zelenja ipd. Vendar je bil ta proces značilen tudi za druga mesta, pa v njih tolikšnega upada števila prebivalcev kot v Celju ni bilo.

Ker sva predvidevala, da je eden od vzrokov lahko tudi gradnja (ali odsotnost le-te) novih stanovanj, sva se odločila, da izvedeva intervju z direktorjem celjske družbe Nepremičnine, gospodom Primožem Brvarjem. Občinska družba Nepremičnine Celje d.o.o. je namreč neprofitna stanovanjska organizacija, ki jo je ustanovila MO Celje z namenom zadovoljevanja potreb po stanovanjih. Podjetje upravlja 2150 stanovanj, kar je 10% vseh stanovanj na območju mestne občine (<http://www.nepremicnine-celje.si/onas/>).

V petek, 15.2.2019 smo z mentorjem obiskali družbo Nepremičnine Celje in njenemu direktorju sva postavila nekaj vprašanj, ki so se nama zdela pomembna za najino raziskovanje. Intervju je potekal takole:

1. Ali imate podatke o številu zgrajenih stanovanj v mestu Celje v posameznih letih po letu 1991?

Ne, na žalost teh podatkov nimam. Podatke imamo samo za stanovanja, ki smo jih zgradili v naši firmi. Vseh podatkov žal ni mogoče nikjer dobiti, saj SURS zbira podatke le za območje občin, Upravna enota Celje pa za območje upravne enote, ki je še večja ob občine.

2. Koliko stanovanj je bilo po vaši oceni zgrajenih v tem obdobju v mestu Celje in koliko okolici mesta?

Natančnega števila ne vem, saj pri gradnji ločimo enostanovanjske in večstanovanjske stavbe. Hiše so se najbolj gradile na Ljubečni, pa tudi drugje v okolici mesta. V mestu so se stanovanja najbolj gradila v Dečkovem naselju in na Zelenici.

3. Kakšne so razlike me mestnimi četrtmi? Katere so za bivanje najbolj zaželene in katere najmanj? Ali so razlike tudi v ceni stanovanj med mestnimi četrtmi?

Za bivanje najbolj zaželeni mestni četrti sta Slavko Šlander in Karel Destovnik Kajuh, torej območje imenovano Otok, zelo zaželena je tudi Lava. Na teh območjih so posledično tudi cene stanovanj najvišje. Najmanj zaželena so območja okoli industrijske cone, v bližini Cinkarne in okoli Tehatske ulice, kjer so posledično tudi cene najnižje.

4. Kaj je po vašem mnenju glavni razlog, da se je število prebivalcev v mestu Celje o letu 1991 zmanjšalo za približno 5000?

Glavni razlog takoj po letu 1991 je verjetno bil, da so se prebivalci mesta iz drugih jugoslovanskih republik selili nazaj v svoje domovine. Kasneje pa je veliko vplivala tudi gradnja hiš izven mesta. Za številne ljudi je življenje na obrobju mesta bolj privlačno, saj je manj hrupa, prometa, hkrati pa je z avtomobilom mesto dosegljivo v nekaj minutah.

5. Ali vašem podjetju v prihodnje načrtujete gradnjo novih stanovanj in če kje?

Da, načrtujemo gradnjo novih stanovanj v Dečkovem naselju. Zgradili bomo približno 142 novih stanovanj, ki bodo v večini namenjena Celjanom. Gradnje bodo končane leta 2021.

6. Kaj bi po vašem mnenju lahko bili ukrepi MO Celje, da bi v prihodnje število Prebivalcev mestu naraščalo?

Najprej bi se moralo zgraditi nova stanovanja, da bi mladi lahko odšli na svoje. Še bolj pomembna pa so delovna mesta, saj brez služb mlade družine ne morejo do stanovanja. Verjetno bo v prihodnje več pozornosti potrebno nameniti gradnji stanovanj, ki bodo namenjena najemu, saj je nakup stanovanja za večino ljudi prevelik strošek.

Gospodu Brvarju sva se zahvalila za prijazen sprejem, sam pa nama je povedal še veliko zanimivih podatkov ob stenskem zemljevidu Celja (slika 4). Prav tako nama je posredoval tudi računalniški izris novega stanovanjskega naselja, ki ga bodo začeli graditi v tem letu (slika 5).

Slika 4: Na obisku v podjetju Nepremičnine Celje d.o.o

Slika 5: Predviden izgled novih stanovanj v soseski DN 10

Vir slike: Nepremičnine Celje d.o.o

Kot je omenil tudi gospod Brvar, je pomemben vzrok za upad števila prebivalcev pomanjkanje delovnih mest v mestu. O tem pričajo tudi podatki, ki sva jih našla na spletnih straneh SURS-a in govorijo o delovnih migrantih.

Tabela 6: Delež delovno aktivnega prebivalstva [brez kmetov], katerih delovno mesto je v občini prebivališča (MO Celje) med letoma 2000 in 2017

leto	delež v %	leto	delež v %
2000	76,1	2009	67,5
2001	75,2	2010	66,2
2002	74,2	2011	64,5
2003	73,0	2012	62,6
2004	72,0	2013	61,8
2005	71,1	2014	60,8
2006	69,0	2015	60,2
2007	68,0	2016	59,0
2008	68,0	2017	57,7

Vir: SURS

Grafikon 5: Delež delovno aktivnega prebivalstva [brez kmetov], katerih delovno mesto je v občini prebivališča (MO Celje) med letoma 2000 in 2017

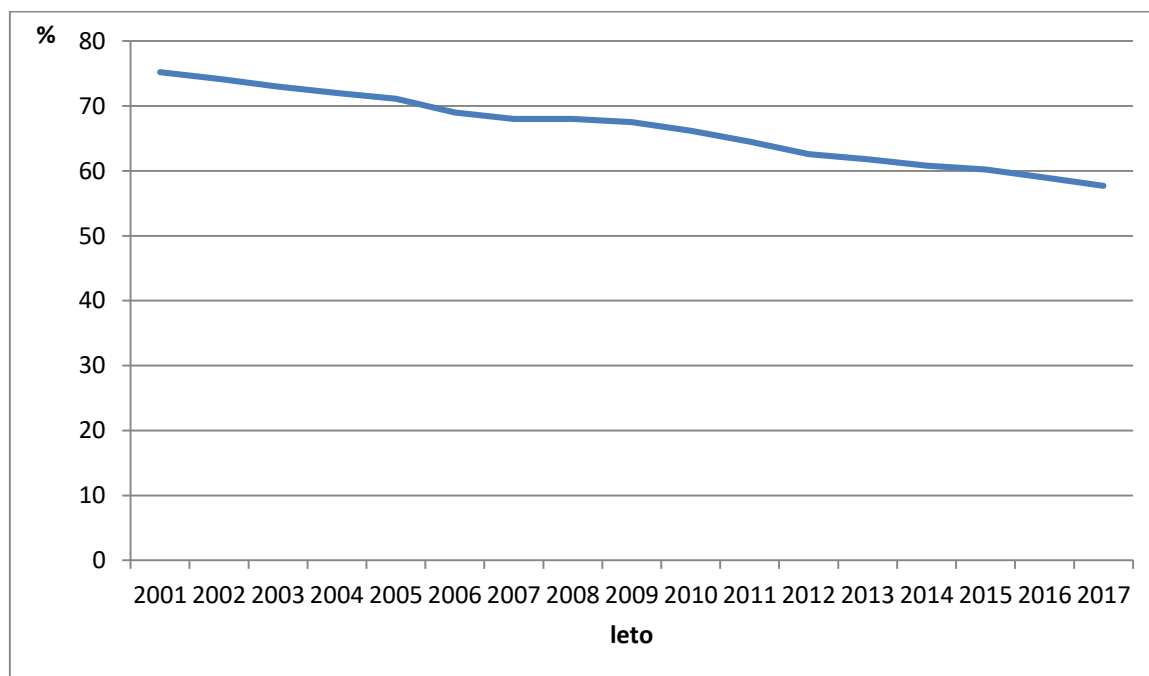
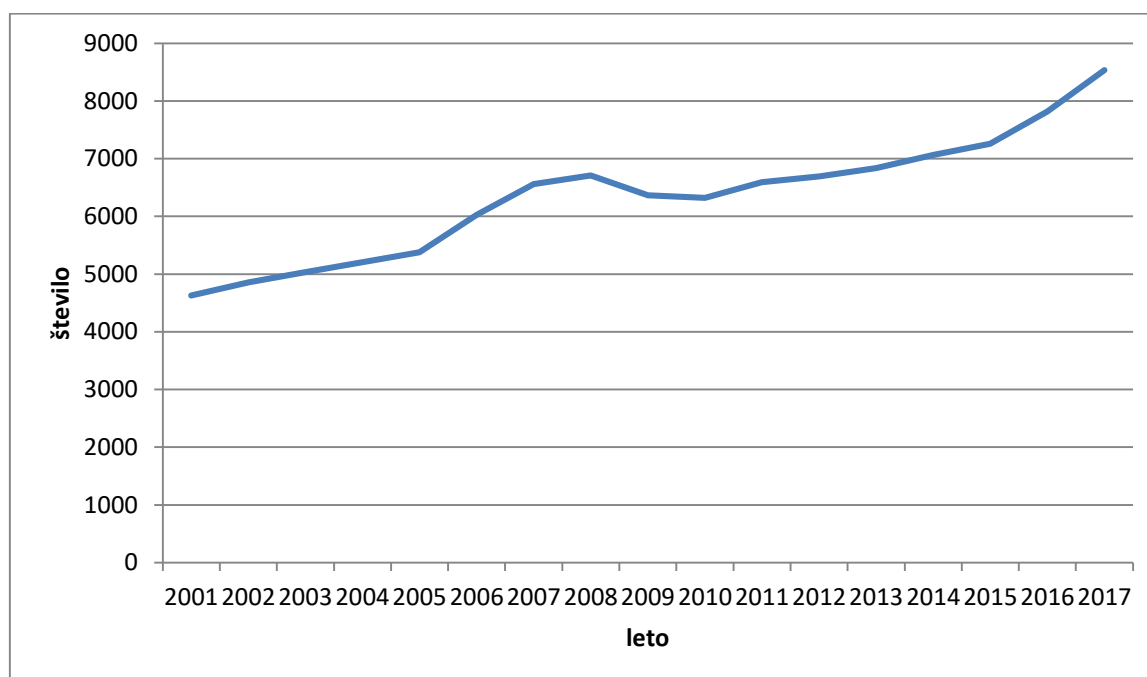

Tabela 7: Medobčinski delovni migranti po občini prebivališča med letoma 2000 in 2017

leto	število	leto	število
2000	4448	2009	6366
2001	4627	2010	6322
2002	4855	2011	6593
2003	5033	2012	6693
2004	5205	2013	6839
2005	5380	2014	7062
2006	6025	2015	7261
2007	6561	2016	7821
2008	6712	2017	8535

Vir: SURS

Grafikon 6: Medobčinski delovni migranti po občini prebivališča med letoma 2000 in 2017

Iz grafikona 5 se lepo vidi, da je delež delovno aktivnega prebivalstva, ki je imelo delovno mesto v MO Celje, po letu konstantno upadal. Iz več kot 75% leta 2001 je v petnajstih letih ta delež upadel na manj kot 60%. To preprosto povedano pomeni, da ima vedno večji delež delovno aktivnega prebivalstva, ki je doma na območju Mestne občine Celje, službo izven občine. To pa potrjuje najino domnevo, da je tudi pomanjkanje delovnih mest eden od vzrokov za upad števila prebivalcev v Celju.

Podobna ugotovitev sledi tudi, če pogledamo grafikon 6, ki prikazuje število medobčinskih delovnih migrantov. Leta 2000 je izven MO Celje na delo odhajalo manj

kot 4500 delavcev, leta 2017 pa že več kot 8500. Število Celjanov, ki ima službo izven Celja torej ves čas narašča.

Na osnovi opravljenega intervjuja in zgornjih grafikonov lahko potrdiva najino tretjo hipotezo. Pravilno sva predvidevala, da sta za upad števila prebivalcev v mestu Celje glavna »krivca« pomanjkanje stanovanj in delovnih mest v mestu.

4. ZAKLJUČEK

»Ali je Celje po številu prebivalcev še tretje največje mesto v Sloveniji?« je bilo vprašanje, ki naju je vzpodbudilo k raziskovanju. Po nekaj mesecih dela lahko ugotoviva, da je po številu prebivalcev leta 2018 Celje še bilo večje od Kranja, da pa se to lahko že v kratkem spremeni. Število prebivalcev je v Celju po letu 1991 namreč upadlo za več kot 4000, medtem ko je v Kranju celo malenkost naraslo.

Pomemben vzrok za zmedo pri vprašanju, katero mesto ima več prebivalcev ima nedvomno tudi sprememba metodologije, ki so jo pri Statističnem uradu Republike Slovenije (SURS) uvedli leta 2008. Do leta 2007 so namreč med prebivalce naselja šteli vse, ki so imeli slovensko državljanstvo in stalno bivališče v naselju. Po letu 2008 pa med prebivalce naselja štejejo vse, ne glede na državljanstvo, s prijavljenim stalnim bivališčem v naselju. A ne glede na to dejstvo ostaja število prebivalcev v mestu Celje je upadlo.

Upad pa ni toliko posledica zmanjševanja rodnosti in povečevanja smrtnosti kot predvsem povečanega odseljevanja iz mesta. Med letoma 1996 in 2012 je imelo mesto Celje prav v vseh letih negativen selitveni prirast. Največ ljudi se je iz mesta odselilo leta 2009 (kar 2807 prebivalcev), najbolj negativen selitveni prirast pa je bil leta 2002, ko se je odselilo kar 366 prebivalcev več, kot se jih je v mesto priselilo.

Nedvomno je za obdobje po letu 2000 tudi za Celje značilen proces suburbanizacije. Če je bila po drugi svetovni vojni v Sloveniji značilna izrazita urbanizacija, torej preseljevanje prebivalcev iz podeželja v mesta, ki so bila industrijska središča, pa po letu 2000 številni prebivalci mest svoje novo bivališče najdejo na obrobju mesta. Ta proces je značilen tudi za druga slovenska mesta, a v Celju je bil upad števila prebivalcev vendarle večji kot v drugih, po številu prebivalcev primerljivih mestih (Kranj, Velenje, Koper).

Posledica tega je upad števila prebivalcev v številnih mestnih četrtih, kjer izrazito prevladujejo bloki (Dolgo polje, Gaberje, Nova vas, Hudinja, Lava), hkrati pa povečevanje števila prebivalstva v obmestnih krajevnih skupnostih (Ljubečna, Trnovlje, Škofja vas, Ostrožno), kjer prevladujejo individualne hiše.

Po dosegljivih podatkih sta poleg samega procesa suburbanizacije k upadu števila prebivalcev v Celju največ prispevala še pomanjkanje delovnih mest v Celju (vedno več Celjanov si službo najde izven Celja) in pomanjkanje stanovanj v mestu, saj se dejansko v mestu že vsaj desetletje ni gradilo večjega števila novih stanovanj, ki bi bila prostorsko in cenovno primerna za večino prebivalcev.

5. SEZNAM TABEL, GRAFIKONOV, SLIK IN KART

SEZNAM TABEL

		stran:
Tabela 1:	Število prebivalcev v mestu Celje med letoma 1991 in 2018	13
Tabela 2:	Rodnost, smrtnost in naravni prirast v Celju med letoma 1991 in 2017	15
Tabela 3:	Število priseljenih, odseljenih in selitveni prirast v mestu Celje med letoma 1995 in 2017	17
Tabela 4:	Število prebivalcev v mestih Celje, Kranj, Koper in Velenje med letoma 1991 in 2018	19
Tabela 5:	Število prebivalcev v mestnih četrtih in krajevnih skupnostih MO Celje leta 2002, 2010 in 2018 ter indeksi rasti 2002/2018 in 2010/2018	21
Tabela 6:	Delež delovno aktivnega prebivalstva [brez kmetov], katerih delovno mesto je v občini prebivališča (MO Celje) med letoma 2000 in 2017	28
Tabela 7:	Medobčinski delovni migranti po občini prebivališča med letoma 2000 in 2017	29

SEZNAM GRAFIKONOV

		stran:
Grafikon 1:	Število prebivalcev v mestu Celje med letoma 1991 in 2018	14
Grafikon 2:	Naravni prirast prebivalstva v Celju med letoma 1991 in 2017	16
Grafikon 3:	Selitveni prirast v mestu Celje med letoma 1995 in 2017	18
Grafikon 4:	Število prebivalcev v mestih Celje, Kranj, Koper in Velenje med letoma 1991 in 2018	20
Grafikon 5:	Delež delovno aktivnega prebivalstva [brez kmetov], katerih delovno mesto je v občini prebivališča (MO Celje) med letoma 2000 in 2017	28
Grafikon 6:	Medobčinski delovni migranti po občini prebivališča med letoma 2000 in 2017	29

SEZNAM SLIK

		stran:
Slika 1:	Intervju s Primožem Brvarjem, direktorjem družbe Nepremičnine Celje d.o.o.	6
Slika 2:	Lega Celja v Celjski kotlini	7
Slika 3:	Celje leta 1750	9
Slika 4:	Na obisku v podjetju Nepremičnine Celje d.o.o	27
Slika 5:	Predviden izgled novih stanovanj v soseski DN 10	27

Avtor slik 1 in 4: Sandi Šarman

SEZNAM KART

		stran:
Karta 1:	Mestne četrti (rdeče) in krajevne skupnosti (vijolične) v Mestni občini Celje	8
Karta 2:	Indeks rasti prebivalstva v Mestnih četrtih in Krajevnih skupnostih MO Celje med letoma 2002 in 2018	22
Karta 3:	Indeks rasti prebivalstva v Mestnih četrtih in Krajevnih skupnostih MO Celje med letoma 2010 in 2018	23

6. VIRI IN LITERATURA

SPLETNI VIRI

<https://sl.wikipedia.org/wiki/Celje>

<https://moc.celje.si/krajevne-skupnosti-in-mestne-cetrsti-3>

<https://www.bergfex.si/sommer/celje/panorama/ž>

<https://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>

https://www.stat.si/doc/letopis/1991/1991_35.pdf

https://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/55_arhiv/35_stevilo_preb_arhiv/35_stevilo_preb_arhiv.asp

<https://www.stat.si/statweb/File/DocSysFile/7808>

<https://www.slovenskenovice.si/novice/slovenija/celje-je-tretje-najvecje-mesto-v-sloveniji-ocitno-ne>

<http://www.nepremicnine-celje.si/o-nas/>

LITERATURA

Brodej, S., Skalicky, T., Kranjc-Zagrašovcem, E.: Suburbanizacija na območju Mestne občine Celje. Raziskovalna naloga, Celje, 2016.

Nareks, Ž., Rošer, J., Žičkar, S.: Rodnost v občini Celje. Raziskovalna naloga, Celje, 2003.

Senegačnik, J: Obča geografija za 1. letnik gimnazij. Modrijan, 2004.

Slapnik, U. : Spremembe števila prebivalcev v naseljih na območju Mestne občine Celje. Raziskovalna naloga, Celje, 2004.

Podatki o številu prebivalcev v Krajevnih skupnostih in Mestnih četrtih niso javno objavljene in sva jih pridobila po elektronski pošti iz SURS-a.